

La parada de Sesmond

El Grup d'Amics de l'Arxiu (GAA). Deu anys col·laborant en la recuperació de la memòria

Joaquim Daban i Massana

Cap del Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar

A finals del segle XX i principis d'aquest segle, van començar a arribar en aquest arxiu municipal una bona quantitat de fons fotogràfics i audiovisuals: plaques de vidre, paper fotogràfic, negatius en cel·lulosa, pel·lícules de 8 i súper 8, cintes d'Umàtics, VHS, Betes... A través d'aquesta documentació, que abraça un període cronològic força ampli (des de finals del segle XIX fins a mitjans dels anys vuitanta), es pot analitzar i difondre amb facilitat el passat més recent de la nostra població: reconèixer espais perduts (carrers, places, cases...), identificar personatges, comentar i interpretar la celebració de festes i actes socials. No obstant això, per tal de tractar, conservar i descriure adequadament tota aquesta documentació, cal afrontar dues problemàtiques importants. D'una banda, és necessari disposar dels coneixements tècnics adequats i del maquinari específic per poder visualitzar i reproduir digitalment aquesta documentació; i de l'altra, cal ser conscients de les dificultats del personal de l'arxiu a l'hora d'identificar determinades imatges: els personatges desconeguts, els edificis desapareguts, els espais urbans transformats, les festes i tradicions oblidades, els oficis perduts... És per això que aquest arxiu, per tal d'afrontar aquests reptes, va procurar resoldre les mancances tècniques relacionades amb el maquinari, va establir un tractament específic per als diferents suports documentals, va planificar un procés de digitalització d'imatges, pel·lícules i gravacions sonores (d'acord amb les recomanacions donades per la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental) i va elaborar una fitxa descriptiva que segueix l'estructura marcada per les normes de descripció arxivística (NODAC). No obstant, faltava trobar una font fiable que pogués facilitar la identificació correcta de les imatges; i això només es podia aconseguir a través de la societat civil lloretenca.

Fou a partir d'aquesta necessitat que es va plantejar, a mitjans de l'any 2008, la possibilitat d'impulsar unes sessions de treball amb un petit grup de voluntaris que estiguessin disposats a dedicar una part del seu temps a la identificació dels documents audiovisuals de l'arxiu. Els primers contactes es van fer amb la M. Carme Ciuró, que proporcionà un munt de dades relacionades amb els retrats i els personatges que apareixien en el fons d'imatges de Josep Vilà. A poc a poc, el cercle d'informadors s'anà eixamplant i s'hi afegiren en Joan

Sala Lloberas, en Quimet Creus, en Josep Valls, la Conxita Piguillem, la Rosa Marquès... Les primeres reunions es van dur a terme en una petita sala que hi havia a la segona planta de l'arxiu (actualment el dipòsit audiovisual), on disposàvem d'un projector que permetia mostrar les imatges digitalitzades en una de les parets de la sala. Aquelles primeres reunions foren ben exitoses i, pocs mesos després, a partir del novembre, van acordar sistematitzar, coordinar i regular periòdicament les seves sessions de treball, i es van autoconstituir en el Grup d'Amics de l'Arxiu.

Primera trobada al 2008 del GAA.

Procedència: SAMLM - Fons: Ajuntament de Lloret de Mar - Autor: Santi Moret.

Així, amb el principal objectiu de recuperar el màxim d'informació possible, es van impulsar diferents línies de treball. En primer lloc, es posaren en marxa les sessions setmanals de projecció d'imatges (tant de fotografies com de pel·lícules) per tal de contextualitzar-les i identificar-les convenientment. Actualment, aquesta activitat acull uns 40 col·laboradors, que es troben cada divendres, d'11 a 12 del migdia, a la sala polivalent de l'Arxiu Municipal, i està coordinada per dues persones que, prèviament, seleccionen i analitzen les fotografies o pel·lícules que s'han de visionar. La projecció de les imatges digitalitzades es fa sobre una pantalla mural, i a partir d'aquí s'inicia un debat entre tots els assistents que no solament ens permet identificar les fotografies o les seqüències de pel·lícules, sinó que també ens aporta un munt d'informació complementària sobre

Visualització d'imatges a la nova sala polivalent. 2010

Procedència: SAMLM - Fons: Ajuntament de Lloret de Mar - Autor: JP.

les antigues denominacions de roques, cales i turons; sobre els motius i malnoms que s'atorgaven a determinades famílies o persones; sobre anècdotes i històries populars que havien quedat oblidades... En definitiva, ens proporcionen un conjunt de dades que van molt més enllà de la simple identificació i contextualització de les imatges. Per a la realització d'aquesta activitat destaca, de manera especial, la figura dels coordinadors del GAA, que estimulen i condueixen el debat, i que també s'encarreguen de contrastar i recollir les informacions proporcionades. Durant aquests deu anys, el GAA ha visionat més de 15.000 imatges fotogràfiques i més de 50 pel·lícules, que pertanyen a 150 fons diferents.

Sessió de treball. 2015.

Procedència: SAMLM - Fons: Ajuntament de Lloret de Mar - Autor: TL.

La segona línia de treball pretén incidir en la recuperació i difusió de la memòria històrica; i és per això que s'han plantejat dues activitats diferenciades.

D'una banda, el projecte "Mirades d'ahir: retalls de la memòria oral", on a través de diferents muntatges audiovisuals es recullen les cròniques populars, les anècdotes locals, els costums i les tradicions. Per tal d'afrontar i executar cadascun dels muntatges, s'ha elaborat un procediment de treball que s'estructura en diverses fases. En un primer moment, es tria la temàtica que es vol tractar, s'analitza la informació documental, s'escullen les persones idònies i s'elabora un guió per a l'entrevista que permeti emmarcar la vida de la persona i contextualitzar el fet històric que es vol analitzar. A continuació, es procedeix a l'enregistrament de l'entrevista i es procuren utilitzar les fotografies i els documents seleccionats per tal d'estimular els records i la memòria de l'entrevistat. A partir d'aquí, es realitza el muntatge audiovisual, al qual s'incorpora la veu enregistrada, les imatges de les fotografies i altres documents que poden ajudar a contextualitzar els fets descrits. Així, i gràcies a la col·laboració del GAA, aquest projecte ha esdevingut una eina de gran utilitat (especialment per als centres d'ensenyament de primària i secundària) que ens permet difondre, de forma planera, la història més recent del nostre municipi. Actualment, a través d'aquest projecte, s'han editat un total de vuit documents audiovisuals que han rebut més de 6.000 visites a través de les xarxes socials i del canal de Youtube. Es previst que properament puguin fer-se altres muntatges audiovisuals per analitzar i difondre diverses temàtiques de caire tradicional.

D'altra banda, i en aquesta mateixa línia de treball, també s'han procurat enregistrar les vivències i els records de les

persones que van viure els fets de la Segona República i de la Guerra Civil. A partir dels relats emotius d'aquests testimonis es recuperen unes vivències molt interessants que ens permeten entendre molt millor aquell període històric.

Però els components d'aquest col·lectiu, a banda d'ajudar-nos a descriure les imatges més antigues del fons de l'Arxiu i d'aportar-nos un munt d'informació sobre el passat de Lloret, també s'han convertit en uns grans col·laboradors i ambaixadors d'aquest SAMLM. Gràcies a la seva conscienciació i implicació, han assumit com a propis alguns dels principals objectius de l'Arxiu, i és per això que contribueixen, de forma decidida, a la recuperació, conservació i difusió del patrimoni documental del municipi. Alguns dels membres dels Amics de l'Arxiu han contactat amb determinades famílies, empreses i entitats per a conscienciar-los de la importància que té la salvaguarda dels seus fons documentals i els han animat a cedir-los en aquest Arxiu Municipal. També, i en aquest mateix sentit, els membres del GAA s'impliquen molt directament en la major part dels actes públics que es programen des del Servei d'Arxiu Municipal: les presentacions i actes del Dia Internacional dels Arxius, les projeccions que es duen a terme el Dia Mundial del Patrimoni Audiovisual, les conferències, els tallers... De manera que sempre compten amb una representació ben nodrida d'aquest col·lectiu.

Celebració de Nadal. 2017.

Procedència: SAMLM - Fons: Ajuntament de Lloret de Mar - Autor: TL.

Així, a través del GAA no solament es recull un munt d'informació sobre el passat del municipi, sinó que també s'aconsegueix una percepció diferent sobre el nostre centre d'arxiu: més obert, més proper i més popular. Per equilibrar aquest munt d'avantatges que ofereixen al SAMLM, els Amics de l'Arxiu també obtenen les seves petites compensacions: es creen vincles afectius entre ells, augmenten la seva capacitat d'entesa i comunicació, exerciten la memòria (que els permet recordar i "reviure" el passat), estimulen la capacitat d'anàlisi i comprensió, s'il·lusionen amb altres propostes vinculades a la recuperació de la memòria històrica...

Grup d'Amics de l'Arxiu, moltes gràcies pel vostre suport i col·laboració, i que per molts anys pugueu continuar aportant-nos més informació sobre el passat de Lloret. ■